

בישול אחר אפיה

1) מרדכי על שבת - אות שב

[דף לט] כל שבא בחמין מלפני השבת כו' פי' ה"ר אליעזר ממיץ מכאן דאין בישול אחר בישולו . . . אע"פ שאין בישול אחר בישול מ"מ יש בישול אחר אפיה וצליה כדאמר' בפסחים [דף מא.] צלאו ואח"כ בשלו חייב ומוקי לה כרבי יוסי דאמר יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל אע"פ שלא נימוח אלמא דיש בישול אחר אפיה וה"ה דיש בישול אחר צליה הלכך יזהר אדם שלא ליתן פת אפוי אף בכלי שני במקום שהיד סולדת בו וגם מצלי יש לזהר כמו כן והמבושל לא יתן אצל האש בחום גדול שהיד סולדת בו ואם עושה חילל שבת מיהו ראבי"ה כתב דלאו מילתא היא דבפ' כיצד מברכין [ברכות ד' לח ע"ב] מייתי לה ומסיק דע"כ לא קאמר ר' יוסי אלא לגבי מצה דבעינן טעם מצה בפיו וליכא:

2) ספר אגלי טל - מלאכת האופה אות טו

(ב) ואמנם ליישב דעת הר"א ממיץ נראה עפ"י מ"ש התוס' בפרק כל שעה בהא דמצה מבושלת פירש"י דבישול מבטל לי' מתורת לחם ולפיכך צ"ל דמיירי בבלילתו רכה דבלילתו עבה לא נפק מתורת לחם לפיר"ת. ור"י מפרש דהכי מייתי דכי היכי דבישול מפיק לי' מתורת אפיה לשוי' מצה עשירה ה"נ גבי פסח דבישול עקר מיני' שם צלי'. ובתלמודי ר' יונה למס' ברכות וכן בתוס' הרא"ש כתבו דהא דבעינן טעם מצה פי' דבישולו הוי מצה עשירה. והיינו דמעיקרא ס"ד דהש"ס דבישול מפיק לי' מתורת לחם וע"כ מייתי רא"י דה"ה דבישול מפיק לי' מתורת ירק. ובתר הכי דחי דהתם משום טעם מצה היינו דבישול מפיק לי' רק מתורת אפיה להחשב מצה עשירה אבל לא מפיק לי' מתורת לחם. וה"ה דלא מפיק לי' מתורת ירק. וזה דלא כמו שכתבו התוספות פסחים שם דבור המתחיל עולא אמר דהש"ס מדמי בברכות דכי היכי דמפיק בישול מאפיה ה"ה דמפיק בישול מתורת ירק. והם ס"ל דרק מתורת אפיה מבטל אבל לא מתורת ירק שהוא בעצם. וא"כ סוגית הש"ס פסחים אליבא דמסקנא משום טעם מצה והיינו דחשוב מצה עשירה משום דמבטל האפיה וה"ה דבישול מבטל הצלי'. ומה שדחקו לתר"י לפרש משום מצה עשירה ולא כפשוטו דבעינן טעם מצה. דק"ל דהא קיי"ל [פסחים קטו ע"ב] בלע מצה יצא. ובהכי ניחא דבתר דשני הש"ס בעינן טעם מצה וליכא הדר פריך ממרור ומשני בעינן טעם מרור וליכא. ולכאורה כיון דמשני דבעינן טעם מצה כ"ש דבעינן טעם מרור דהא בלע מצה יצא בלע מרור לא יצא. אך לפירושים ניחא דבמצה לא יצא משום מצה עשירה ע"כ פריך ממרור ומשני דבמרור לא יצא כמו דבלע מרור לא יצא:

3) ספר טורי זהב על אר"ח - סימן שיח (ו)

אם בישלו אח"כ כו'. זה כתב הטור בשם הר"א ממיץ דאע"ג דאין בישול אחר בישול בדבר יבש מ"מ יש בישול אחר צלי וראייתו מההיא דפרק כ"ש דף מ"א בקרבן פסח אם צלאו ואח"כ בשלו חייב הא מני ר"י הוא דאמר יוצאין ברקיק השרוי במים בפסח אבל לא במבושל דלאו לחם קרינא ביה אף ע"פ שכבר נאפה בתנור הואיל וחזר ובישלו ביטלו מתורת לחם ה"נ יש בישול לאחר אפיה לענין שבת וראבי"ה חלק עליו דבפרק כ"מ מייתי לההיא דר"י לענין ברכה דשלקות מברכין עליה שהכל ולא בפ"ה כבתחלה כמו במצה לר"י ומסיק עלה דעד כאן לא אמר ר"י אלא דבעינן טעם מצה וליכא וקלסה ב"י לראבי"ה דקושייתו חזקה דהא קיימא לן דברכתו בפ"ה וא"כ ע"כ קיימא הדחיה דבעי' טעם מצה אליבא דהלכתא וכ"כ התו' שם בפרק כל שעה דיש לדחות מחמת טעם מצה בעי' ול"ד לפסח כמו דדחי בפרק כ"מ לענין ברכה. ואני איני כדאי להכריע בין הריס גדולים מ"מ כנלע"ד לתרץ על נכון דברי הרא"מ בדרך זה דס"ל כר"י ור"י לעיל בס"ד במצטמק ורע לו דאין בו בישול אחר שנתבשל כ"צ. וכבר ביארנו טעמו בסמוך דבמצטמק ויפה לו יש בו משום בישול כיון דנהנה ממלאכת שבת בטעם חדש משא"כ במצטמק ורע לו א"כ נאמר כאן ג"כ סברא זו דאף למאי דבעית למידחי ולפרש ההיא דר"י משום בעינן טעם מצה זה מועיל לדחות ההיא דצלאו לפסח והדר בשלו דשם גזירת הכתוב הוא דצלי בעינן ולא בטעם תליא מילתא ע"כ נוכל לומר דלא נתבטל ממנו שם צלי אבל במצה בעי' טעם מצה דלחם עוני בעינן כן נוכל לדחות ההיא דפסח לפי דעת התוס' אבל כאן לענין שבת לא מהני האי דחיה דכי נמי תימא משום דטעם מצה בעינן ה"נ אזלינן בתר טעם התבשיל וכיון דנשתנה הטעם ע"י בישול אמרינן דנתכוין ליה בשבת ולא עדיף מן מצטמק ויפה לו דיש משום בישול אפיה אחר בישול כ"ש אחר אפיה זה כתבנו לדעת התוס' דס"ל דגם לענין הפסח שייכה הדחיה דבעינן טעם מצה וא"כ צ"ל דבצלי אין שייך לומר טעם צלי בעינן וע"כ צ"ל דיש לימוד אצל מצה דשם דוקא בעינן טעם מצה דהיינו מדכתיב לחם עוני אבל נ"ל דהרא"מ ס"ל דלא שייכא דחיה זו גבי פסח כלל דגם גבי פסח נימא טעם צלי בעי' ומש"ה חייב במבשל אחר הצליה אבל לענין ברכה שפיר הוה הדחיה בפרק כ"מ דודאי טעם ירק שהיה בו קודם הבישול ישנו ג"כ אח"כ אלא שנשתנה למעלותא ולמה יגרע הברכה ממה שהיה תחלה דהיינו בפ"ה ומ"ה לא דחה בגמרא בפרק כ"ש לשום מ"ד דחיה זו דבעינן טעם מצה וא"כ כאן לענין בישול בשבת פשיטא דליתא לדחיה זו כמ"ש דמלאכת מחשבת אסרה תורה כדאיתא בהרבה

בישול אחר אפיה

דוכתי וק"ו דנימא דאסור מדרבנן מחמת שינוי הטעם ומ"ש כאן אסור לד"ה כנ"ל נכון:

4 ספר עם מרדכי ט' - י"א

וביישוב דחייה זו לשיטת היראים מצאנו ב' יישובים באחרונים שיוצא מתוכם ב' הבנות שונות לגמרי בביאור שיטתו שהנה באגלי טל אופה סקט"ו אות ב כתב דלפי היראים צ"ל דלעולם בישול מבטל אפיה לאשווי מצה עשירה וזוהי כונת הגמ' דבעינן טעם מצה וכתוס' פסחים מא (ד"ה אבל) ורבינו יונה ותוס' הרא"ש (ברכות שם)

אבל הט"ז ס' שיח סק"ו כתב וז"ל דכי נמי תימא משום דטעם מצה בעינן ה"נ אזלינן בתר טעם התבשיל וכיון דנשתנה הטעם ע"י בישול אמרינן דנתכון לזה בשבת וכו' ומלאכת מחשבת אסרה תורה עכ"ל ולכאורה לפ"ז אינו תלוי כשם בישול צליה ואפיה ע"פ דין אלא בשינוי טעם שבא ע"י הבישול הצליה או האפיה אחרי סוג בישול אחר. ומאידך משמע מדברי האג"ט שלא תירץ כן שבאמת תלוי בשם חדש ע"פ דין ולא משום שנשתנה הטעם.

ונראה דיש כמה נפק"מ לדינא בין ב' הבאורים דהנה הפמ"ג מ"ז סק"ז אוסר צליה אחר אפיה ובס' ארחות שבת פ"ה הע' ס' כתב שלפ"ז אסור לעשות צנימים אם מקבלים טעם חדש ע"י חום האש כלומר דקאי הפמ"ג (במ"ז) לשיטת הט"ז דכל שנתכוון לטעם חדש ע"י חום האש הוי מלאכת מחשבת דבישול אבל המג"א סק"ז כתב שמותר לתת דבר אפוי אצל האש. ופירש במחה"ש דס"ל להמג"א דאפוי כצלי לכל דבר ואף אם נאמר שאפיה יותר חשובה היא מצלי מפני שיוצרת שם לחם ע"י להלן בסמוך בודאי אין צלי יותר חשוב מאפיה ולפ"ז אין צליה אחר אפיה ומותר לעשות צנימים וזהו כשיטת האג"ט הנ"ל דאסור רק אם יש סוג חדש של בישול ע"פ דין (דהחידוש ע"פ דין שיש בו נחשב כבישול)

5 שמירת שבת כהלכתה א' ע"א

אין להניח לחם סמוך לאש כדי להצנימו לעשותו צנימים כי הרי הלחם משתנה ומתקשה בכך ריג אבל מותר להניח לחם קפוא סמוך לאש במקום שלא יכול להצנימו או אפילו להניחו על מיחם המים שעל האש כדי להפשיררריח אבל יקפיד לנער תחילה גושי הקרח שעליו

6 שולחן ערוך אורח חיים סימן שיח סעיף ה

יש מי שאומר דדבר שנאפה או נצלה, אם בשלו אח"כ במשקה יש בו (מא) משום בישול, ואסור ליתן פת אפילו בכלי שני שהיד סולדת בו, ויש מתירין. הגה: בכלי שני; ויש מקילין אפילו בכלי ראשון; ונהגו ליהרר לכתחלה שלא ליתן פת אפילו בכלי שני כל זמן שהיד סולדת בו.

7 משנה ברורה סימן שיח ס"ק מא

משום בישול - דאע"ג דאין בישול אחר בישול בדבר יבש מ"מ יש בישול אחר צלי ואפילו עדיין רותח מחמת הצליה [אחרונים] וה"ה דלשיטה זו יש צלי אחר בישול ולכן אסור ליתן דבר שנתבשל אצל האש בלי רוטב [מ"א] ולא דוקא אצל האש דה"ה בכל מקום שיוכל להצלות מחום התנור ולכן צריך ליהרר שלא להחזיר בשר מבושל בלי רוטב לתוך התנור במקום החום שהיד סולדת בו ואפילו אם יעמידנו ע"ג קדרה המפסקת אבל לכו"ע אין צלי אחר צלי ודבר שנצלה מותר ליתנו אצל האש אפילו אם נצטנן ובלבד שלא יקרבונו ביותר כדי שלא יבוא לחתנות וגם לא יעמידנו על קרקעית התנור אלא ע"י הפסק כלי ריקנית תחתיה כדי שלא יהיה נראה כמבשל ועיין לעיל בסימן רנ"ג ס"ה וה"ה באפיה כה"ג דאין אפיה אחר אפיה:

8 חזון איש אורח חיים ל"ז - י"ד

דבר שנתבשל כ"צ והוא יבש כו' מותר להניחו כנגד המדורה כו' בבה"ל בשם אחרונים הק' דהא הו"ל צלי אחר בישול וע"כ צ"ל דכל שלא יבוא לטעם צלי ממש אלא שיחבש קצת אין בו בישול אחר בישול ואפשר דצלי קדר כדן בישול לענין זה ודוקא צלי על גחלים או על שפוד יש בצלי זו אחר בישול